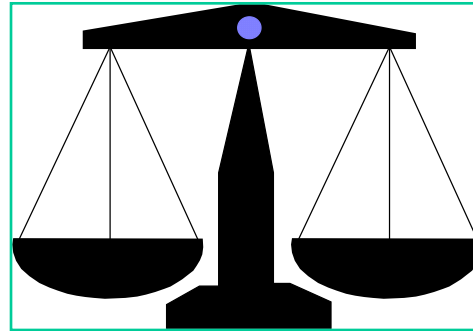

Wie riskeert wat ?

*Juridische aspecten van
medicatie en andere drugs*

Marc Van Bouwelen

Beroepswetgeving

Wie mag wat ?

- 1967 *Wet op de Uitoefening van de Geneeskunst*
- 1974 *Wet op de verpleegkunde*

KB nr.78 van 10 nov. 1967 betreffende de
**uitoefening van de
gezondheidszorgberoepen**

- 1999 *Wet op de niet-conventionele praktijken*

Gezondheidszorgberoepen

1. Geneeskunst

- geneeskunde : **arts**

vroedvrouw

- **apotheker**

- **tandarts**

1bis. **Kinesitherapie.**

1ter. **Verpleegkunde**

1quinquies. **Ambulancier DGH.**

2. Paramedici

Paramedici

Technische handelingen
en medisch toevertrouwde handelingen

in opdracht/op voorschrift van arts

(geen a-functie).

Paramedici

o.m.

- medisch laboratorium technoloog
 - bloedafname, assistentie bij invasieve ingrepen,...
- technoloog medische beeldvorming
 - bediening RX-apparaat
 - toediening medicatie
 - gebruik injectietoestellen
- diëtist, logopedist, podoloog, orthoptist, bandagist, ergotherapeut, ...

Verpleegkundigen

- a)-functie : zelfstandige zorgen
- b) technische verpleegkundige handelingen
- c) medisch toevertrouwde handelingen

Verpleegkunde

- a - het observeren, herkennen en vastleggen van de gezondheidsstatus zowel op psychisch, fysisch als sociaal vlak;
- het omschrijven van verpleegproblemen;
- het bijdragen aan de medische diagnose door de arts en aan het uitvoeren van de voorgeschreven behandeling;
- het informeren en adviseren van patiënt en zijn familie;

Verpleegkunde

- a - het voortdurend bijstaan, uitvoeren en helpen uitvoeren van handelingen, waardoor de verpleegkundige het behoud, de verbetering en het herstel van de gezondheid van gezonde en zieke personen en groepen beoogt;
- de handelingen van palliatieve zorg verrichten;
- het verlenen van stervensbegeleiding en begeleiding bij de verwerking van het rouwproces.

Verpleegkunde

b - de uitvoering van **technische-verpleegkundige verstrekkingen** met of zonder medisch voorschrift i.v.m.:

- diagnosestelling door de arts
- uitvoering van de voorgeschreven behandeling
- nemen van maatregelen inzake preventieve geneeskunde

B1 : zonder voorschrift

B2 : met medisch voorschrift

Technische verpleegkundige handelingen (B)

o.a.

zuurstoftoediening

CPR met niet-invasieve middelen

toediening geneesmiddelen

infuus plaatsen + toezicht

vervoer van patiënten die bestendig toezicht nodig hebben

isolatie, fixatie, preventie letsels

functionele houding met hulpmiddelen

Toevertrouwde geneeskundige handelingen (C)

o.a. toediening chemotherapie, isotopen, radio-activiteit
beoordeling parameters behorende tot de verschillende
biologische functiestelsels

bedienen toestellen medische beeldvorming

onderzoeken klinische biologie van lichaamsvochten,
urine, bloed, door eenvoudige technieken in
aanwezigheid v.d. patiënt onder verantw. erkend
klinisch labo

arteriële bloedname

voorbereiding en toediening van vaccins, in
aanwezigheid van een arts.

- B-verstrekkingen toegelaten voor
 - gegradueerden
 - gebrevetteerde/gediplomeerden
 - ziekenhuis- of verpleegassistenten
 - niet-verpleegkundigen via art. 54bis

opm. : vroedvrouw gelijkgesteld met gegradueerde

- C-handelingen toegelaten voor
 - gegradueerden
 - gebrevetteerde/gediplomeerden
 - *ook voor "art. 54 bis"*

Technische verpleegkundige verstrekkingen

- Nuance B2 >< C
(verantwoordelijkheid van arts)
- begrip “assistentie”:
 - arts en verpleegkundige verrichten bij de patiënt samen handelingen, waarbij direct visueel en verbaal contact tussen hen bestaat

Bijzondere beroepstitel(s)

- Geen aparte handelingen,
wel kwalificatie B1 i.p.v. B2

(uitz. intra-osseuse katheter).

Verpleegkunde

Voorwaarden :

zorgen noteren in verpleegkundig dossier

procedure, standaardverpleegplan, stand order
(08.08.2008)

Gezondheidszorgberoepen

Bescherming :

beroepstitel

verbod op bijstand aan niet-bevoegde om beroep uit te oefenen

... titel toekennen aan niet-bevoegde die hij, zelfs kosteloos, tewerkstelt

....gewoonlijk opdracht of toelating geven tot het onwettig uitoefenen

...door feitelijkheden of geweld, de regelmatige en normale uitoefening verhinderen of belemmeren.

Gezondheidszorgberoepen

bescherming

verpleegkundigen en paramedici :
elk lijst van toegelaten handelingen
(! art. 5)

zo niet onwettig uitoefenen

uitz.: andere beroepen, studenten

rampen.

Verpleegkundigen (Techn. Commissie)

weigeren van handeling

zo - technisch niet beheerst

- gewetensbezwaar

mits

verwittigen verantw. en arts.

Routine dienst dient gekend.

Onwettige uitoefening verpleegkunde

door wie niet aan de voorwaarden voldoet :

A) : “met de bedoeling er financieel voordeel uit te halen”

B) en C) : “gewoonlijk uitoefenen”

>> gevangenisstraf en geldboete (art. 38ter)

Praktische toepassing lijst

Technisch verpleegkundige verstrekkingen B2
en de toevertrouwde geneeskundige handelingen C
worden opgedragen d.m.v.

- geschreven medisch voorschrift
- mondeling geformuleerd medisch voorschrift
- stand order.
 - Inhoud voorschrift behoort tot de normale kennis en bekwaamheid van de verpleegkundige werkzaam op die bepaalde dienst

Mondeling geformuleerd voorschrift

- in aanwezigheid van arts uit te voeren
 - verpleegkundige herhaalt luidop en voert uit
- in afwezigheid van arts uit te voeren
 - enkel bij dringendheid telefonisch of fax (terugbellen voor bevestiging)
 - bij voorkeur verwijzen naar SVP, procedure of S.O.
 - noteren in verpleegdossier (ASAP handtek. arts)

Geschreven medisch voorschrift

- voluit geschreven
- duidelijk leesbaar
(deel van patiëntendossier)
- verwijzen naar SVP, procedure of S.O. :
overeengekomen naam of nr.
- patiëntnaam - naam/handtek./RIZIVnr. arts
- medicatie
 - dosis - ev. concentratie - wijze van toedienen -
 - toedieningsperiode of -frequentie

Staand Order

- = door arts vooraf vastgesteld behandelingsschema
ev. verwijzing naar SVP en/of procedure
- individualisering door arts : geeft aan bij welke patiënt het S.O. moet toegepast
(uitz. : dringende situaties)
- arts vermeldt voorwaarden voor toepassing
- vpk. oordeelt of voorwaarden aanwezig zijn

Beroep van zorgkundige

- “Niemand mag het beroep van zorgkundige uitoefenen die niet geregistreerd is....”
- Definitie: de persoon die specifiek is opgeleid
 - om de verpleegkundige onder zijn/haar toezicht bij te staan
 - inzake zorgverstrekking, gezondheidsopvoeding en logistiek
 - in het kader van de door de verpleegkundige gecoördineerde activiteiten binnen een gestructureerde equipe

Zorgkundige

... onder zijn/haar toezicht.... door de verpleegkundige gecoördineerde activiteiten binnen een gestructureerde equipe... ?

- patiëntenoverleg adhv **zorgplan**
- samenwerkingsprocedure tussen verpleegkundigen en zorgkundigen en dagelijkse rapportering van ZK naar VPK die toezicht houdt op hun activiteiten.

Zorgkundige

o.m.

- observeren en signaleren van veranderingen bij patiënt/resident
- informeren en adviseren van pat. en familie over zorgen
- bijstaan van patiënt en omgeving in moeilijke momenten
- mondzorg
- **helpen bij inname van geneesmiddelen via orale weg, nadat die door distributiesysteem, door verpleegkundige of apotheker zijn klaargezet en gepersonaliseerd**
- vocht- en voedseltoediening langs orale weg helpen verrichten, uitgezonderd bij slikstoornissen en sondevoeding

Zorgkundige

o.m.

- patiënt in functionele houding brengen met hulpmiddelen
- hygiënische verzorging van patiënten/residenten, conform het zorgplan
- vervoer van patiënten/residenten, conform het zorgplan
- toepassing van de maatregelen ter voorkoming van lichamelijke letsels
- toepassing van de maatregelen ter voorkoming van infecties
- toepassing van de maatregelen ter voorkoming van decubitusletsels, conform het zorgplan
- het meten van de polsslag en de lichaamstemperatuur en het meedelen van de resultaten

Wie is zorgkundige ?

- Opleiding : 7de jaar BSO
- Overgangsmaatregelen

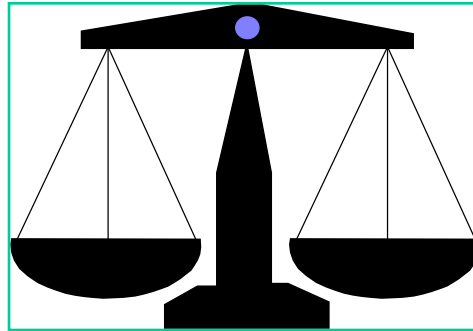
- dus anderen niet...

Zorgkundige ?

(Hulp bij) fixatie, toedienen orale medicatie,
vocht- en voedseltoediening oraal,
observeren en signaleren van veranderingen,
bijstaan van pat. en omgeving in moeilijke
momenten

.... dus in psychiatrie : erkenning aanvragen

Rechtsleer

Wanneer mag wat ?

Medicatie

- Bewaring :
geen wetgeving maar
- Bedeling (terhandstelling, ook kosteloos) :
apotheker
- Toediening :
verpleegkundige – zorgkundige
dus familie/psychologen/MPI/...**niet.**

Medicatie

... en de patiënt ?

Wet patiëntenrechten :

“patiënt heeft het recht om geïnformeerd, voorafgaandelijk en vrij toe te stemmen in iedere tussenkomst van de beroepsbeoefenaar.

De patiënt heeft het recht om de toestemming voor een tussenkomst te weigeren of in te trekken.”

Medicatie

Uitzondering :

- Wet 26 juni 1990
gedwongen opname (?)
- SW art. 422bis :

hulp in nood

Medicatie

Bij een minderjarige patiënt worden de rechten uitgeoefend door de ouders of de voogd.

De patiënt wordt betrokken rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteit. De rechten kunnen zelfstandig worden uitgeoefend door de minderjarige patiënt die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht.

Medicatie

Indien de patiënt niet in staat is deze rechten zelf uit te oefenen :

- door de patiënt benoemde vertegenwoordiger
- geen vertegenwoordiger (of treedt niet op) :
samenwonende echtgenoot/partner/
kinderen/ouder/broer-zus
- ontbreekt, wenst niet of conflict :
beroepsbeoefenaar.

Medicatie

Uitzondering :

- spoedgeval, geen duidelijkheid over (voorafgaande) wilsuitdrukking :
onmiddellijk noodzakelijke tussenkomst van de beroepsbeoefenaar in het belang van de gezondheid van de patiënt.

Melding in patiëntendossier en zodra mogelijk vertegenwoordiger gezocht.

Drugs

Wet 24 februari 1921

De Koning kan ... in het belang van de hygiëne, de openbare gezondheid...

de invoer, de uitvoer, de doorvoer, de vervaardiging, de bewaring, (= de opslag onder de vereiste voorwaarden), de etikettering, het vervoer, het bezit, de makelarij, de verkoop en het te koop stellen, het afleveren of het aanschaffen, tegen betaling of kosteloos, van giftstoffen, slaapmiddelen, verdovende middelen, alsook de teelt van planten waaruit deze stoffen kunnen worden getrokken, regelen en daarover toezicht houden.

Drugs

De Koning kan ... dezelfde bevoegdheden uitoefenen ten aanzien van andere psychotrope stoffen dan verdovende middelen en slaapmiddelen, die afhankelijkheid kunnen teweegbrengen.

De Koning ... dezelfde bevoegdheden uitoefenen ten aanzien van stoffen die gebruikt kunnen worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen.

Drugs

Persoon op publieke plaats onder invloed van
verdovende of psychotrope stoffen
bij wanorde, schandaal of gevaar :
bestuurlijk aangehouden voor maximaal zes uur.

Indien nodig geneeskundige zorg.

Gerechtelijke autoriteiten in kennis gesteld.

Politie informeert bij vrijlating over de
mogelijkheden voor vrijwillige hulpverlening en
geeft, zo mogelijk, de nodige adressen en
contactpunten mee.

Drugs

Drugs op dienst :

- Niet toegestaan (wettelijk, therapeutisch)
- Geen politiebevoegdheid
(weinig reactie op beslagname)
praktijk : ontslag

Drugs

maar ontslag = stoppen van therapie

- therapie : keuze pat. \Leftrightarrow keuze therapeut

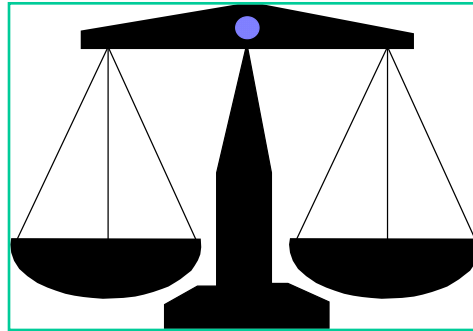
- schuldig verzuim (422bis)

= levensgevaar

- wet patiëntenrechten : continuïteit

- Best: in huishoudelijk reglement/brochure.

Aansprakelijkheid

Wat als ... ?

Aansprakelijkheid

Strafrecht : beroepswetgeving
schuldig verzuim
beroepsgeheim
....

Burgerlijk recht : schadevergoeding

Arbeidsrecht : werkgever

Aansprakelijkheid

Strafrecht

Burgerlijk recht

Arbeidsrecht : werkgever betaalt

uitz. opzet /

zware fout /

herhaalde lichte fout

Aansprakelijkheid

Burgerlijk recht

Fout ‘zorgvuldig verpleegkundige’

|

Schade

|

Oorzakelijk verband

Aansprakelijkheid

Zorgvuldig verpleegkundige :

bewaring medicatie op dienst ?

opsparen door patiënt ?

sleutels ?

toezicht op dienst, dealen - gebruiken ?

middelengebruik bij uitstappen ?

..... ???

Aansprakelijkheid

Dus oplossing ??

Aansprakelijkheid

- Volg de beroepswetgeving
- Noteer in verpleegdossier
- Werk procedures uit en volg ze
- Werk zorgvuldig.

Aansprakelijkheid

**De wet stelt de slechte beoefenaar
voor zijn verantwoordelijkheid ...**

en beschermt de goede !

Vragen ?

Dank voor uw aandacht !